

**OLIIY TA'LIM TALABALARIGA CHET TILDA KASBIY MULOQOTNI
O'RGATISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARI.**

**MODERN TECHNOLOGIES OF TEACHING
PROFESSIONAL COMMUNICATION IN A FOREIGN
LANGUAGE TO HIGHER EDUCATION STUDENTS.**

Xursanboyeva Mashxura Vahob qizi

Toshkent Xalqaro Vestminster Universiteti ingliz tili o'qituvchisi

E-mail: mashxuraxursanboyeva@gmail.com

Annotatsiya. *Mazkur maqolada Oliy ta'lim talabalarining kasbiy bilim ko'nikmalarini chet tili orqali rivojlantirish usullari va texnologiyalari kabi masalalar ochib berilgan.*

Kalit so'zlar: *texnika va metodika, zamonaviy texnologiyalar, terminologiya, mutaxassislik, kasbiy muloqot.*

Abstract. *This article states the issues on methods and technologies for the development of the professional knowledge skills of the Higher Education students in a foreign language.*

Keywords: *techniques and methods, modern technologies, terminology, speciality, professional communication.*

Bugungi jadal rivojlanib ketayotgan dunyoda mavjud hech qanday soha yuqki chet tilisiz, xususan, ingliz tilisiz tasavvur qilib bo'lmaydi. Yagona til orqali ko'pgina millat vakillari har sohada – madaniyat, texnologiya, savdo va tijorat sohalarida birlashadilar. Har qanday davlatning ham dunyo miqiyosida o'rni bo'lishligi aynan manashu til bilan bog'liq. Lekin til orqali sohalarini rivojlantiruvchi shaxslar kim? Shubhasiz ular o'sha millatning yosh va o'smir farzandlari. Misol qilib aytadigan bo'lsak, hozirgi kunda O'zbekiston jahon miqiyosida o'z obro'si va o'rniga ega. Chunki hukumatimiz yoshlarning kasbiy rivojlanishi uchun til ko'nikmalarini oliy ta'lim muassasalariga asosiy fan sifatida kirirtib qo'ydi. Masalan, transport sohasida o'qiydigan talabalar o'z sohalariga oid termin so'zlarni ingliz tilida o'rganib kelishayapti. Huddi shunday, tibbiyot universitetlarida ham ingliz tili asosiy fan sifatida o'rgatilinadi. Chunki sog'liq uchun zaruriy barcha tibbiyot dorilarining yo'riqnomalari chet tilida yozilgan. Bunday misollarning ohiri yo'q.

Ta'limda ko'plab metodika va yondashuvlar borki, ular turli hil soha vakillariga o'z sohalarini ingliz tili orqali o'rgatishga asoslangan. Bulardan biri fan va tilni integratsiyalashgan holda o'qitish usuli, ya'ni ingliz tilida CLIL (Content and Language Integrated Learning) deb nomlanadi.

CLIL- bu metod orqali talabalarga o'z yo'nalish va sohalariga oid mavzularni, fanga doir bilim va til ko'nikmalarini chet tilida o'qitish maqsad qilinadi. Mazmun va tilni integratsiyalashgan holda o'qitish (CLIL) usuli hozirgi kunda ta'limning innovatsion yondashuvlaridan biri desak mubolag'a bo'lmaydi. Bu yondashuv orqali nafaqat tilni, balki

kasbiy bilim va ko'nikmalarni ham rivojlantirishga erishish mumkin. Yuqorida keltirilgandik, tibbiyot talabalari ham transport sohasini o'rganuvchi talabalar ham o'z soha terminologiyasini ingliz tilida o'rganishadi.

CLIL metodining asosiy maqsadlaridan biri – til va mazmunni birlashtirish. Talabalar bir vaqtning o'zida fan va chet tilini uzviy ravishda o'rganishadi. Bundan tashqari, amaliyotga yo'naltirilgan ta'lim ham uning bir maqsadi hisoblanadi. Masalan, real hayotda sodir bo'ladigan voqealar, jumladan ilmiy maqola yozish, taqdimot qilish yoki texnik jarayonlarni tushuntirish va texnik yo'riqnomalarni tushunish kabilar. Ushbu metod orqali talabalar xalqaro miqyosidagi kommunikatsiyaga tayyorlanishadi va kasbiy rivojlanishadi.

Agar talabalar turizm sohasini o'rganishayotgan bo'lishsa, ular ingliz tilida mehmonxona xizmatlari haqidagi ma'lumotlarni o'rganishlari, xorijiy mijozlar uchun professional xat yozish ko'nikmasiga ega bo'lishlari, turizmga oid xalqaro statistika tahlil qilishlari va izlanish olib borishlari mumkin. Bundan tashqari huquqshunoslik sohasini oladigan bo'lsak, “bo'lajak huquqshunoslarning nutq faoliyati nazariyasiga ko'ra, xorijiy til ijtimoiy vaziyat sharoitida muloqotchilarning nutqiy muloqotining mohiyatini ochib berishga ham samarali yordam berdi”. [1]

Ingliz tilini maxsus maqsadlarda o'qitish va soha vakillarini bilim ko'nikmalarini rivojlantirishda ingliz tilining o'rni haqida ko'plab xorijlik mutaxassislar ilmiy izlanishlar olib borishgan. Xatchinson va Uotersning fikricha “Ingliz tilini maxsus maqsadlarda o'qitish (ESP) ning aniq bir metodologiyasi mavjud emas, chunki tilshunoslikning ushbu yo'nalishining maqsadi lingvistik xususiyatlarni emas balki o'sha tilning o'zini o'rgatishdir”. [2] Ba'zi insonlar kasbiy muloqotni o'rgatishda faqat grammatikaga asoslangan holda o'rgatish xat'o deb o'ylashadi. “Ammo grammatik xatolarsiz chet tilida so'zlashish imkonsiz va buni amaliy mashg'ulotlarda hisobga olish zarur.” [3]

Shuni aytib o'tish zarurki, ESP fani orqali CLIL metodini qo'llashda muhim qadamlarni hisobga olish kerak. Birinchi navbatda, talabalar ehtiyojini aniqlash kerak. Chunki, darslar kasbiy yo'nalish vat til ko'nikmalariga uzviy mos bo'lishi kerak. Ular aynan qaysi soha vakili bo'lishadi va qanday terminlar ularning sohalarida keng ishlatiladi va shu orqali mazmun va tilni moslashtirishga erishish mumkin.

Xulosa. Ingliz tilini maxsus maqsadlarda o'qitishning zaruriy usul va metodlarini yuqoridagi maqolada keltirib o'tdik. Mazmun va integratsiyalashgan holda o'qitishning talabalarga afzalliklari bir qator. Avvalambor, talabalar tilni tabiiy kontekstda o'rganishadi. Bu orqali talabalar til orqali kasbiy bilimni olishadi va shu bilan birga amaliyotda va muloqot doirasida qo'llashadi. Bundan tashqari, talabalar tilni oddiy qoidalar orqali emas, balki o'zlari qiziqqan va kasbiy kariyeralarida uchraydigan mavzular orqali o'rganadilar. Til orqali kasbiy muloqotni o'rgatish orqali talabalar analitik fikrlash, muloqot ko'nikmalari va o'z sohasiga doir bilim va ko'nikmalarni bir vaqtning o'zida o'rganishadi.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATION G'OYALAR

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Toshmatov O.Sh. Talabalarga ingliz tilini o'qitishda mustaqil ta'lim ko'nikmasini shakllantirish omillari.//O'zbekistonda xorijiy tillar. — 2022. — № 6 (47). — B. 118-130.
2. Hutchinson, T., & Waters, A. English for specific purposes: A learning-centered approach. Cambridge, England: Cambridge University Press. 1987.
3. Doniyorova. G. Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. 2023.-576b

